

Nineta Gusti:

*„Locuința mea
de vară e la țară...”*

Un interviu de Al. Popovici

...Ploua mereu ca într-o romanță la modă de Kirulescu. În Iași se mergea cu tramvaiul pînă la linia frontului. O dată pe săptămînă, răzleț, cite un film speriat apărea pe pinza cinematografului Trianon. La Scala, un grup de băieți și fete încropiseră un fel de spectacol de revistă. Cînd păraseau costumul de scenă, își puneau în piept steaua galbenă. Teatrul Național era refugiat la Jimbolia. Cînd soseau „unități hipo” nemții „cazau” caii pe scena mare a casei lui Alecsandri. Un afiș: *Steaua fără nume*. Ziarele, care, cînd

soseau, erau smulse din mînă, anunțaseră succesul bucureștean și toată tevatura în jurul incognito-ului autorului.

Am cumpărat deci bilete. Evident, la balcon. Sala era arhiplină, deși în orice clipă o bombă ar fi putut face tavanul să cadă peste noi. Beligan, Marcel Angheliescu și atîția alți mari actori. Nouă, puștilor de la balcon, ne-a plăcut „Eleva”. Părea de vîrsta noastră, a celor de la galerie. L-am luat pe Napoleon Crețu, boxerul și tarzanul clasei noastre, și am așteptat-o la binecunoscuta

Sus : într-o piesă cu „teatru în teatru“ : Cher Antoine

Jos : Într-o repetiție la unul din spectacolele cele mai dragi din albumul amintirilor : Casa inimilor sfărimate de Bernard Shaw.

ieșire din teatru. Nu era o fetiță, ci o doamnă. I-am cerut o fotografie cu autograf. „Nu-mi plac fotografiile“ ne-a răspuns, frază pe care vrea să mi-o repete azi, după 28 de ani, dar ne-a spus o glumă tare, și noi am plecat fericiți. Cît de fericit poți fi într-o noapte, într-un oraș în care biletul de tramvai piua la front costa un leu...

„Eleva“ era Nineta Gusti și atunci mi se părea că e cea mai mare actriță din lume. Avea un suris săgălnic, numai al ei, era un spiriduș gata de pozne, uneori nițel cam tristă, alteori ciudată, totdeauna neașteptată, surprinzătoare în reacțiile de pe scenă, la care niciodată nu te puteai aștepta dinainte. Am urmărit acest Puck feminin în fel de fel de spectacole, și mai bune și mai proaste : în comedii de boulevard și farse stupide, dar și în piese de subtilitate și adâncime. Totdeauna juca alături de mari actori, în echipe prestigioase : cel puțin Radu Beligan era totdeauna prezent. Au trecut aproape trei decenii. În ultimele luni n-am mai întâlnit-o însă pe Vasile Conta, unde-i știam casa. Și am aflat — cum în teatru se află toate — că și-a cumpărat o casă la țară, la Crevedia. Aha, deci tot pe lângă fabrica de iluzii de la Buftea. Doar jumătate de oră cu mașina și o găsim.

— Unde stă actrița ?..

O ceată de copii ne conduc pe ulița căutată. Nineta e în grădină, în cea mai rustică ipostază : culege vișine. Imi vine să o rog să recite parodia lui Topîrceanu la celebrele versuri ale lui Depărățeanu : „Locuința mea de vară e la țară“, dar abordăm cu toată seriozitatea interviul pe prispă casei

Un decor ca în „Dumbrava minunată” în care Nineta Gusti e scenograful-grădinar. Floarea soarelui domină aici ca un semn de optimism

Nineta Gusti, păziți de un ciine care, pripornit în lanț, joacă rolul unui paznic fioros.

— De ce te afli aici ?

— E împlinirea unui mai vechi vis de-al meu. De când sînt pensionară, am strîns bani și iată-mă în Crevedia printre caiși, vișini, meri, căței și porci.

— E o simplă potrivire de nume — faptul că te cheamă ca pe marele regizor Gusti ?

— Exact. E o întimplare ! Sînt fata avocatului Climescu-Gusti din Iași, oraș în care am copilărit. M-am născut într-o casă din Piața Unirii, și am avut parte de mai multe mame (vitrege). În liceu nu doream și nici nu voiam să fiu artistă. Imi plăcea înde-letnicirea de regizoare, ba mai făceam și

decoruri și costume. Visul meu se îndrepta spre facultatea de medicină, eventual de botanică. Și totuși...

— Și totuși ?

— M-am gîndit că teatrul e o meserie mai bine plătită. Am dat examen cu o poezie de Blaga, și doamna Bulandra m-a ales pentru clasa ei. De atunci am devenit profesionistă. Școala am făcut-o pe scena teatrului doamnei Bulandra unde am jucat în toți anii studenției. Din primul an am jucat în *Mătrăguna* alături de Storin. Dintre colege : Florica Demion. Jucam rolșoare, dar aveam aplauze destule. Tot doamna Bulandra mi-a scurtat numele pe afiș : din Nineta Climescu-Gusti, am rămas cum mă știți.

Trec gardul, ies la șosea, iau autobuzul și sînt în scenă... Din natură pînă la teatru nu e decît un pas.

— Și apoi ?

— Apoi ? M-am apucat tot mai temeinic de meserie. Pînă cînd m-au dat afară din aproape toate teatrele bucureștene, fiindcă ceream patronului să-mi ...plătească leafa. Eram și atunci rea de gură... A fost însă și un noroc. Mania Antonova tocmai deschisese un teatru. M-a luat și pe mine în spectacolul cu piesa lui Kataev, *Drum înșorit* — alături de Roland de Iassy și Sergiu Dumitrescu — de multă vreme umbre. (Cînd a fost ? Stau tare prost cu anii, cu datele, cu timpul... Uite, de pildă, vezi, n-am în casă nici un ceas care să... meargă. N-am nevoie să-mi măsoare nimeni vremea care mi-a mai rămas!).

...Apoi, după ce-am avut succes, patronul m-a chemat înapoi ca salariată, dar ținută „pe tușă” ca artistă. Genul meu era acoperit de Leni Caler. Decî nimic interesant.

— Și colaborarea cu V. I. Popa ?

— Excelentă. Nu pot decît să repet și eu ce-au spus alții : teatrul lui era o școală, cu

muncă multă și o disciplină de fier. Aproape toată suflarea actoricească a trecut pe aici și a avut numai de cîștigat. Jucam mult pentru muncitori, elevi, studenți. Turneele durau cîteva luni, premierele se dădeau în centre muncitorești, la Reșița, Petroșani, Anina.

— Dar făceai și turnee în alte teatre ca... salariată ?

— Exact. Am jucat la teatrul Mariei Filotti. În *Omul care zîmbește* am jucat primul meu rol de cochetă. Toată presa m-a înjurat, dar publicul mă aplauda. Eu eram totuși amărîtă... se întîmpla ceva... Oricum mi-a folosit mult colaborarea cu cele două femei ilustre ale teatrului românesc : Lucia Sturdza Bulandra, preocupată de ansamblu, de creșterea actorilor tineri, Maria Filotti urmărind realizarea grabnică a succeselor de casă și public ; două mari personalități. La Maria Filotti am început să joc alături de Radu Beligan, care începea marile triumfuri : *Banii nu fac două parale* și *Orașul fără avocați*. În multe teatre, în multe spectacole, am jucat alături de Beligan, care cîteodată era și director, codirector, coasociat la conducerea vreunui colectiv.

— Dar marile roluri ?

— Satisfația împlinirii artistice, a unor mari roluri am avut-o după război. Mai ales la Teatrul Armatei, excelent, unitar colectiv. Să ne amintim : *Căsătoria*, *Nunta lui Figaro*, *Femeia îndăvâtnică*, *Văduva isteată*, *Viori de primăvară* de Stein, *Zbor de noapte* de Tăutu, *Casa onorabilă* de Lovinescu și *Gaițele*, recent...

Am trecut la Teatrul de Comedie condus de Beligan. Aici am jucat în : *Burghezul gentilom*, *Celebrul 702*, *Fizicienii*, *Uciaga fără simbrie*, *Casa inimilor sfărîmate*, *Cher Antoine*...

— Erau rolurile visate ?

— Poate nu ! Aveam visuri mult mai mărețe. Mi-ar fi plăcut marile roluri de tragedie : Fedra, Andromaca, Cleopatra. Dealtfel, poate ați observat. În orice rol comic picur și puțină lacrimă tragică, așa cum m-am făcut cunoscută în trupa Maniei Antonova. Ce să fac, dacă la rolurile de mai sus n-am ajuns : lumea nu m-ar fi „crezut”, pentru că port pecetea comicului.

— Compui greu un rol ?

— Să nu te miri dacă o să-ți spun că am procedeu meu personal în crearea unui rol. Patent propriu. Cu o zi înainte de premieră închid ochii și-mi rememorez rolul, cu cele mai mici gesturi și atitudini în suita unui film pe care mi-l derulez „au ralenti”. Și totul e apoi perfect, deși, la unele roluri, m-am chinuit îngrozitor, cum a fost în *Fizicienii*.

— Filmul, televiziunea ?

— În film am avut rolișoare, dar am fost mulțumită. La televiziune — roluri bune. De pildă în *Ciuta*.

Cu ochii care l-au inspirat și pe Tonitza, portretul din perete evocă pe tinăra actriță de ieri, nu fără puțină melancolie din partea... „originalului“

— *Ești o actriță dificilă în procesul de creare a spectacolului ?*

— *Dimpotrivă. Ascultătoare, maleabilă, disciplinată. Ascult de regizor (pe care-l dibui eu cam ce fel e...) și de obicei nu mă înșel asupra rolului.*

— *Partener ideal ?*

— *Evident, Radu Beligan, alături de care pregăteam rolurile cu mintea...*

— *Pensionarea te-a necăjit ?*

— *M-a surprins. Nu eram pregătită. Aș fi foarte demoralizată, dacă nu aș fi avut o anume autoeducație de a trece mai ușor peste părțile mai puțin plăcute ale vieții; dar joc înainte, și Aneta (rol care-mi place) din *Găilele* — e o dovadă. Și apoi, nu mă plictisesc. N-am timp! Dacă-mi pun viața într-o balanță, partea plăcută atiră mai greu. Am făcut teatru de nevoie. Nu știam că am talent.*

— *Și totuși ai avut totdeauna succes la public...*

— *Cred că se stabilește un anume fluid, cu care unii actori se nasc. Există actori care, cum intră în scenă, captează privirile publicului. În viață și pe scenă n-am ținut niciodată la îmbrăcăminte, la toalete. Dacă ar fi după mine aș îmbrăca — pe scenă — toți actorii în pinză de sac, tăiată drept. Publicul să facă o judecată dreaptă.*

— *În viața mea nu puseseam un costum clasic... Și când a venit elipa, m-a preocupat atitudinea oamenilor epocii pe care am găsit-o încrustată pe vase vechi, în stampe, tablouri. Se fac nedreptăți de apreciere din*

cauza acestor luxoase zdrențe. Omul să facă haina, nu invers!

— *Ce fel de „teatru“ iubești ?*

— *Am fost calificată de la început ca o actriță realistă. Așa și sint. Dar nu resping nici o formulă, nici o căutare, nici o încercare... Dar teatrul trebuie să rămână al oamenilor, pentru oameni! Și i-am simțit totdeauna pe oameni aproape, iar eu le-am dăruit mai ales risul de care au nevoie ca de soare și de aer. Se spune că am și am avut haz. Dacă e așa, l-am moștenit de la mama — care avea un haz ciudat, un fel de umor englezesc: se mira de ce ride lumea când spunea ea ceva...*

— *Preocupări colaterale ?*

— *Pictura. Nu se vede pe pereți? Apoi scriu și versuri — dealtfel aș fi dorit să fiu scriitoare. Și cred că sint și o bună gospodină!*

— *Am crezut totdeauna în dragoste și asta mi-a înfrumusețat viața și m-am temut și mă tem de moarte! De aceea poate nu-mi place să-mi povestesc viața, nu țin minte datele, nu păstrez fotografiile, opresc ceasurile...*

— *Mai bine să ne gândim la viitor. Ce vei face? Ce proiecte ai ?*

— *Toate sint legate de grădinărit, de flori, de viața mea de la țară. Și când trebuie să joc, iau autobuzul de la Crevedia și mă opresc unde e nevoie. Până atunci hai să culegem zmeură din grădină.*

— *Și în grădina actriței, printre gize, flori și cași, ca într-o poezie de Ion Pillat, am uitat puțin de teatru...*